

Zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami: odporúčania pre tvorcov politik

Plytvanie potravinami je naliehavý problém s významnými environmentálnymi, sociálnymi a ekonomickými dôsledkami. V EÚ sa každoročne vyprodukuje takmer 59 miliónov ton potravinového odpadu (131 kg na obyvateľa). Najvyšší podiel potravinového odpadu vzniká v domácnostiach a stravovacích službách. Skupiny potravín, ktorými sa najviac plytvá, sú zelenina, ovocie a obilniny.

53 %

potravinového odpadu v EÚ
vzniká v domácnostiach
(70 kg/osoba/rok)

9 %

potravinového odpadu v EÚ
vzniká v reštauráciách a
stravovacích službách vrátane
školských jedální
(12 kg/osoba/rok)

Spotrebiteľia môžu zmeniť mnohé spôsoby správania, ktoré vedú k plytvaniu potravinami (napr. prílišné varenie), ale ich schopnosť predchádzať plytvaniu potravinami ovplyvňuje množstvo faktorov (napr. súvisiace politiky, životný štýl). Zníženie plytvania potravinami spotrebiteľmi si vyžaduje spoluprácu medzi všetkými aktérmi v potravinovom systéme a riešenie problému v širších súvislostiach (napr. ako súčasť opatrení zameraných na podporu prijatia zdravého a udržateľného spôsobu stravovania), pričom tvorcovia politik tu zohrávajú kľúčovú úlohu.

Úloha tvorcov politik

Zapojenie tvorcov politik do znižovania plytvania potravinami – na všetkých úrovniach (vnútroštátnej, regionálnej a miestnej) – je nevyhnutné na vytvorenie priaznivého politického prostredia, ktoré urýchľuje zmeny, ako aj na koordináciu súvisiacich činností kľúčových aktérov v potravinovom dodávateľskom reťazci. Tvorcovia politik zohrávajú dôležitú úlohu aj pri podpore a koordinácii výskumu a praktických opatrení na zníženie plytvania potravinami.

S cieľom zabezpečiť rýchle politické opatrenia potrebné na dosiahnutie ambiciózných medzinárodných cieľov udržateľného rozvoja a pomôcť pri dosahovaní cieľov politiky EÚ v oblasti klímy, Európska komisia navrhla stanoviť pre členské štáty povinné ciele na zníženie plytvania potravinami. Vo všeobecnosti je potrebný integrovaný prístup k potravinovej politike, ako sa zdôrazňuje v [stratégii EÚ Z farmy na stôl](#), ktorá sa zaoberá vznikom potravinového odpadu spolu s udržateľnou výrobou a spotrebou a výzvami v oblasti bezpečnosti potravín.

Prijatie opatrení na zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami – výber najlepších postupov a odporúčaní

1 Určte miestnych/národných veľvyslancov (osoby alebo organizácie) na podporu programov na znížovanie spotrebiteľského plytvania potravinami. Môžu vo svojich miestnych sieťach inšpirovať a slúžiť ako príklad a posilňovať účinok jednotlivých opatrení. Tieto opatrenia môžu zahŕňať školenia, podujatia ako týždne „bez odpadu“ alebo školenia pre domácnosti. Práca veľvyslancov môže viesť k efektívnejšej komunikácii a výmene osvedčených postupov medzi aktérmi zapojenými do potravinového dodávateľského reťazca. Napríklad v Taliansku niektoré opatrenia na predchádzanie plytvaniu potravinami koordinuje [národné združenie talianskych obcí](#). V Holandsku organizácia [Zjednotení proti plytvaniu potravinami](#) organizuje opatrenia na vnútroštátnej úrovni a uľahčuje zapojenie zainteresovaných strán.

2 Revidujte národné programy na predchádzanie plytvaniu potravinami s cieľom efektívne riešiť spotrebiteľské plytvanie potravinami, a to vzhľadom na vzájomné závislosti, ktoré existujú v potravinovom systéme. Opatrenia v jednej fáze potravinového dodávateľského reťazca môžu vyvolať neželané následky v inej fáze. Identifikácia kontaktných miest na prepojenie miestnych programov s existujúcim národným programom predchádzania plytvaniu potravinami je dôležitá, keďže koordinácia je základným prvkom úspechu. Krajiny EÚ s úspešnými opatreniami na riešenie spotrebiteľského plytvania potravinami vo svojich národných programoch na predchádzanie plytvaniu potravinami sú napríklad [Holandsko](#), [Maďarsko](#) a [Nemecko](#).

3 Investujte do učebných osnov o domácej ekonomike a trvalo udržateľnom rozvoji vrátane témy znížovania plytvania potravinami. Mladšia generácia je kľúčovým cieľom rozvoja udržateľného správania v súvislosti s potravinami vrátane predchádzania plytvaniu potravinami. Vzdelávacie programy môžu mať dlhodobý účinok a môžu mať aj vedľajší účinok na domácnosti. [Rakúsko](#) nedávno zahrnilo predchádzanie plytvaniu potravinami do nových právnych predpisov v oblasti vzdelávania.

4 Organizujte každoročne národné týždne venované potravinám a zvýšte viditeľnosť prebiehajúcich a budúcich opatrení. Zaveďte rozpoznateľnú značku spojenú s úsilím o zníženie plytvania potravinami na vnútroštátnej úrovni; zmeňte spoločenskú normu zvýšením verejného profilu predchádzania plytvaniu potravinami, podporujte pozitívne spôsoby správania na predchádzanie plytvaniu potravinami a oslovte čo najviac spotrebiteľov. To môže vyvolať ďalšie opatrenia aktérov v rámci potravinového dodávateľského reťazca. Príklady týždňov plytvania potravinami nájdete v: [Holandsku](#) (september), [Írsku](#) (jún), [Nemecku](#) (september/október) a v [Spojenom kráľovstve](#) (marec). Okrem toho, [Medzinárodný deň informovanosti o potravinových stratách a plytvaní potravinami](#) (29. septembra) sa oslavuje v mnohých členských štátoch.

Ďalšie informácie nájdete v [prehľade nástrojov, najlepších postupov a odporúčaní na zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami!](#)

[Európske fórum o spotrebiteľskom plytvaní potravinami](#) je pilotný projekt EÚ Generálneho riaditeľstva pre zdravie a bezpečnosť potravín a Spoločného výskumného centra Európskej komisie. V rámci projektu sa zhromaždili údaje a identifikovali praktické riešenia založené na dôkazoch na zníženie spotrebiteľského plytvania potravinami.

EÚ a jej členské štáty sa zaviazali splniť [cieľ udržateľného rozvoja 12.3](#): znížiť celosvetový potravinový odpad na obyvateľa na maloobchodnej a spotrebiteľskej úrovni do roku 2030 na polovicu a znížiť potravinové straty v rámci reťazca výroby potravín a dodávateľského reťazca. Viac informácií o opatreniach EÚ na zníženie potravinového odpadu nájdete na [webovej stránke Komisie o potravinovom odpade](#).

Ďalšie informácie:

Kontakt: JRC-FOODWASTE-FORUM@ec.europa.eu

EU Science Hub: <https://joint-research-centre.ec.europa.eu>

 @EU_ScienceHub EU Science Hub Joint Research Centre

 EU Science, Research and Innovation EU Science Hub @eu_science

Úrad pre vydávanie publikácií
Európskej únie